

Bartłomiej Krzysztan

O państwie, którego nie było

Historia Karabachu

-E Kolegium
Europy
Wschodniej
im. Jana Mirowskiego-Jerolimowski
ul. Włocławskiej 10

**Instytut Studiów Politycznych
Polskiej Akademii Nauk**

Warszawa – Wrocław – Wojnowice 2025

Copyright © by Instytut Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk, 2025
Copyright © by Kolegium Europy Wschodniej im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego
we Wrocławiu, 2025
Copyright © by Wrocławski Instytut Kultury, 2025
Copyright © by Bartłomiej Krzysztań, 2025

Recenzenci: dr hab. Rafał Czachor, prof. Uczelni Jana Wyżykowskiego,
Anonimowy recenzent

Redakcja: Patrycjusz Piławski
Korekta: Lingventa, Beata Kozieł-Kulesza
Indeks: Lingventa, Magdalena Zabrocka
Skład: Daniel Malak, Jędrzej Malak
Okładka: Jagoda Pecela
Redaktorka prowadząca: Ewa Vaičiūnienė

Partner Wydawniczy w ramach Wrocławskiego Programu Wydawniczego:
Wrocławski Instytut Kultury

ISBN 978-83-7893-333-5 (Kolegium Europy Wschodniej)
ISBN 978-83-66819-57-3 (Instytut Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk)

WYDAWCY:

Wydawnictwo KEW
Kolegium Europy Wschodniej
im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego we Wrocławiu
ul. Zamkowa 2, 55-330 Wojnowice

Instytut Studiów Politycznych
Polskiej Akademii Nauk,
ul. Polna 18/20, 00-625 Warszawa

Spis treści

Przedślowie	7
Pułapki języka i pamięci (czasy przedhistoryczne, mitologiczne i przednowoczesne)	14
Rosyjski podbój Kaukazu (wiek XIX)	35
Szusza. Historia znikania (1905/1920/1988/1992/2023)	67
List, czyli historia sowieckiego Górskiego Karabachu (1921–1987)	110
Implozja (1987–1991)	166
Sąsiedzi (1988/1992)	197
Wojna (1991–1994)	236
Państwo stanu wyjątkowego (1994–2023)	262
Ani wojna, ani pokój (1994–2023)	286
Zamiast zakończenia. Nowy Karabach (2020–2023–2024–?)	323
Esej o metodologii, teorii, stanie badań, strukturze i bibliografii	337
Bibliografia	347
Indeks osób	363